

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2024.56.315686>

УДК 342.951

О. В. Черкунов, канд. юрид. наук, докторант
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Кафедра адміністративного, фінансового та інформаційного права
пл. Народна, 3, Ужгород, 88000, Україна
e-mail: cherkunov.alex@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-8880-6955>

ГЕНЕЗИС І ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В МИТНИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ: ВІД ВИТОКІВ ДО СЬОГОДЕННЯ

Актуальність дослідження висвітлена у статті зумовлена необхідністю розуміння еволюції публічної служби в митних органах України в контексті сучасних викликів та реформ. Проблема полягає в недостатньому висвітленні історичних етапів розвитку цієї служби, а також у необхідності адаптації до нових умов діяльності митної системи в цілому та її територіальних органів.

У статті аналізуються останні дослідження в галузі публічної служби, акцентуючи увагу на вітчизняних та міжнародних підходах до її реформування. Незважаючи на значний прогрес у цій сфері, залишаються недостатньо дослідженими питання взаємозв'язку між етапами генезису та сучасними викликами, з якими стикаються митні органи.

Постановка завдання полягає у вивченні аспектів формування публічної служби в митних органах та визначенні ключових факторів, які вплинули на її трансформацію.

Основний матеріал статті охоплює хронологічний аналіз розвитку публічної служби, починаючи з її витоків і до сьогодення. Розглядаються ключові етапи реформування, зміни в законодавстві та організаційних структурах, а також виклики, з якими стикається митна система України в умовах глобалізації та інтеграції України в міжнародну спільноту.

У статті акцентується увага та досліджуються окремі положення нового закону № 3977-ІХ «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів» (набуває чинності 31.10.2024 р.), який за своїм змістом покликаний докорінно змінити порядок правового регулювання служби в митних органах України.

У висновках підкреслюється, що генезис публічної служби в митних органах України є складним і багатогранним процесом, що потребує подальшого дослідження та надаються рекомендації щодо необхідності прийняття нової HR стратегії на 2025-2027 роки та створення нормативно-правової бази для здійснення атестації та ротації працівників митної служби. Наявність історичного контексту є важливою для розуміння сучасних реформ і адаптації до нових викликів, що виникають в інституті публічної служби.

Ключові слова: митна справа, митні органи, публічна служба, державна служба, атестація, ротація, періодизація, митниця.

Постановка проблеми. З проголошенням незалежності України та створенням суверенної держави виникла об'єктивна потреба в організації системи державних органів, які виконуватимуть державні функції та управлінські повноваження на території нашої держави. Це зумовило необхідність правового

забезпечення їх діяльності, чіткого визначення компетенцій і взаємодії з іншими державними інститутами, а також формування ефективного інституту публічної служби відповідно до принципів верховенства права та демократичного управління.

У зв'язку з набуттям чинності 31 жовтня 2024 року Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів» [1] система правового регулювання публічної служби в митних органах України зазнає суттєвих змін. Це підкреслює необхідність проведення досліджень та розробки нових наукових підходів у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження інституту публічної служби привернуло увагу багатьох науковців, серед яких варто відзначити праці В. Б. Авер'янова, І. П. Голосніченка, Ю. М. Дьоміна, С. Д. Дубенка, Л. М. Дорофєєвої, Т. О. Карабін, С. В. Ківалова, А. Т. Комзюка, О. П. Корольова, Ю. Д. Кунева, С. В. Кульчицького, Р. С. Мельника, О. Ю. Оболенського, Д. В. Приймаченка, О. Ф. Скакун та В. В. Ченцова. Проте, незважаючи на певну дослідженість цієї проблеми, серед науковців досі ведуться дискусії щодо інституту публічної служби в митних органах у контексті постійних змін та реформ, а також впровадження нової законодавчої бази правового регулювання цих відносин.

Метою статті є дослідження генезису публічної служби в митних органах України, періодизація розвитку митних органів України та правового регулювання публічної служби на території незалежної України. Дане дослідження ґрунтується на висновках сучасних праць вітчизняних вчених та нового законодавства, а також на власному досвіді автора.

Виклад основного матеріалу. Відправною точкою визначення правових основ організації митної справи в незалежній Україні став Закон України «Про митну справу в Україні» від 25 червня 1991 року, яким було визначено вимоги до посадових осіб митних органів Української РСР, але не окреслювався їх правовий статус [2].

У спадок від Радянського Союзу Україна отримала 25 митниць, 49 митних постів з чисельністю особового складу в 1991 році 2 тисячі осіб. Функціонувало 29 автомобільних пунктів пропуску, 14 залізничних, 4 авіаційних та 17 морських і річкових пунктів пропуску. Вони були зосереджені переважно на заході та півдні країни [3, с. 213].

Основою забезпечення додержання законодавства про митну справу, ефективного функціонування митної служби на території суверенної та незалежної України починає свій відлік від 11 грудня 1991 року, коли Указом Президента України № 1/91 утворено Державний митний комітет України [4].

12 грудня 1991 року Верховною Радою України прийнято Митний кодекс України, який частково врегулював правове становище працівників митних органів України визначивши місце працівника митного органу у системі державного управління як представника державного органу.

Утвердження правового статусу працівників митних органів, в розумінні поняття «державний службовець», відбулося з прийняттям законодавцем Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1993 року, який вводив новий

термін «посадова особа» та визначалися особливості правового регулювання статусу державних службовців державних органів та їх апарату, зокрема передбачалося, що регулювання правового становища державних службовців, що працюють в апараті органів прокуратури, судів, дипломатичної служби, митного контролю, служби безпеки, внутрішніх справ та інших, здійснюється відповідно до Закону України «Про державну службу», якщо інше не передбачено законами України [5].

«Державна служба – це особливий державно-правовий і соціальний інститут, який встановлює і регулює відносини держави з її службовцями, людьми, професією яких є діяльність за дорученням та від імені держави реалізувати її цілі та функції», – резюмує С. Д. Дубенко [6, с. 166].

Як підкреслює І. Г. Бережнюк, що система управління митними органами через територіальні митні управління мала суттєві недоліки, а саме основний з них – відсутність у територіальних митних управлінь права на здійснення безпосереднього митного оформлення, що призвело до фактичного дублювання управлінських функцій Державного митного комітету України в тому чи іншому регіоні і як наслідок, такі недоліки стали основною причиною реформування митного комітету в митну службу, а територіальних митних управлінь – у регіональні митниці [7].

Таким чином, задля удосконалення митної діяльності, посилення митного контролю та зміцнення виконавської дисципліни серед працівників митної системи України 29 листопада 1996 року було видано Указ Президента України № 1145/96 «Про Державну митну службу України», яким утворено Державну митну службу України (ДМСУ) та її органи [8].

Митний кодекс України, прийнятий у 2002 році, став важливим етапом у розвитку митного законодавства країни та вводив поняття «посадова особа» для працівників митного органу, внаслідок чого детально врегульовано визначення посадових осіб митних органів, що дозволило чітко окреслити їх правовий статус та обов'язки.

В. В. Яременко й А. М. Сліпушко розглядають категорію «служба», що на їх думку, означає трудитися, займатися розумовою й фізичною працею, пов'язаною не з виробництвом, а з обслуговуванням кого-, чого-небудь [9, с. 332].

В. М. Філіповський державну службу трактує як (а) професійну діяльність, пов'язану зі здійсненням посадовими особами службових обов'язків, спрямованих на виконання завдань і функцій держави, (б) як інструмент органів державної влади, за допомогою якого держава виконує свої функції, (в) як відносно стійку організацію діяльності професійно підготовлених людей, спрямовану на забезпечення й підтримання функцій держави й захист її інтересів [10, с. 34].

Наступним етапом у розвитку публічної служби в митних органах України стало прийняття нового Митного кодексу (третього за рахунком від здобуття Незалежності) у 2012 році, який відповідав вимогам того часу та залишається чинним і до сьогодні та вперше врегульовано, що митна служба України є державною службою, яка передбачає професійну діяльність громадян України, придатних до цієї служби за станом здоров'я, освітнім рівнем та віком. Відповідно, посадові особи митної служби України визнаються державними службовцями,

на яких покладено виконання призначення та основних завдань, а також здійснення організаційного, юридичного, кадрового, фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності митної служби, і яким присвоєно спеціальні звання [11].

Неоднозначний вплив в історії функціонування митної системи України, стало утворення Міністерства доходів і зборів України відповідно до Указу Президента України від 24 грудня 2012 року, шляхом реорганізації Державної митної служби та Державної податкової служби.

Наслідки цієї реформи для митної служби досі важко оцінити, оскільки вона спричинила, на нашу думку, негативні аспекти, а саме зниження рівня спеціалізації в митній сфері та змішування посадових осіб податкового та митного відомства, що призвело до ускладнення процесів і зниження ефективності митного контролю.

Л. М. Дорофєєва цілком слушно вказувала про відсутність конструктивності спроби спростити систему управління митною службою та ліквідації середньої ланки у 2005-2008 роках, неефективність єдиного податково-митного органу [12, с. 24].

Міністерство доходів і зборів України було ліквідовано Постановою Кабінету Міністрів України від 01 березня 2014 року № 67, а вже у травні 2014 року Кабінет Міністрів України ухвалив Постанову № 160, якою була створена Державна фіскальна служба України як центральний орган виконавчої влади.

Законом України «Про державну службу» від 10.12.2015 року, який за своїм змістом містив концептуально новий підхід до проходження, реалізації та припинення державної служби, визначив принципи, правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян державної служби, яка функціонує в інтересах держави і суспільства.

Враховуючи те, що самостійна та незалежна митна служба є ключовим елементом ефективного функціонування державного апарату та забезпечення економічної безпеки країни, яка може більш оперативно реагувати на виклики та загрози, пов'язані з контрабандою, митними правопорушеннями та іншими загрозами національній безпеці, 18 грудня 2018 року Постановою Кабінету Міністрів України утворено Державну митну службу України, реорганізувавши Державну фіскальну службу.

Інституційна незалежність дозволяє митній службі формувати та реалізовувати власні стратегії і політики, орієнтуючись на міжнародні стандарти та найкращі практики, так як самостійна та незалежна митна служба є запорукою розвитку економіки, захисту національних інтересів та сприяння справедливій та ефективній митній політиці, але в залежності від вектору реалізації управлінських рішень.

Враховуючи необхідність здійснення удосконалення митної служби та постійного пошуку концепції керованості митних органів, забезпечення належного рівню контролю за діями підпорядкованих структурних підрозділів та посадових осіб, Державна митна служба України відповідно до статті 211 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», статті 546 Митного кодексу України видає наказ Держмитслужби № 460 «Про утворення територіальних

органів Державної митної служби України як відокремлених підрозділів», яким створюються 26 митниць в областях України в складі Державної митної служби України.

О. Л. Соколенко пропонує наступні етапи розвитку системи митних органів: 1 етап – становлення митних органів України (1991-1994 роки); 2 етап – створення та виконання управлінських функцій територіальними митними управліннями (1994-1996 роки); 3 етап – діяльність регіональних митниць під керівництвом Державної митної служби України (1996-2004 роки) [13, с. 195].

Ми не можемо погодитися з такою періодизацією, оскільки на сьогоднішній день вона не видається актуальною та визначена за організаційною структурою без врахування правового регулювання і статусу посадових осіб митних органів.

Враховуючи етапи розвитку інституту публічної служби митних органів пропонуємо наступну періодизацію:

1 етап (1991-1992) - «становлення» митної служби незалежної України, створення Державного митного комітету України та характеризується відсутністю правової визначеності статусу «державного службовця» посадових осіб митних органів та вимог до них, добір на роботу здійснювався на договірних засадах, правове регулювання проходження служби регулювалося нормами законодавства про працю;

2 етап (1993-1996) – «невизначеність» митної системи, неоптимальна система управління з дублюючими функціями, прийняття спеціального закону «Про державну службу», ліквідація Державного митного комітету України;

3 етап (1996-2011) – «розвиток» новоствореної Державної митної служби України та її матеріально-технічної бази, митний орган з притаманними правоохоронними функціями, нові вимоги до посадових осіб митних органів та проходження державної служби;

4 етап (2012 - 2018) – «єдиний податковий та митний орган» та ліквідація митного відомства, створення Міндоходів, пізніше ДФС. Прийняття концептуального нового закону «Про державну службу» від 10.12.2015 року, дія якого поширюється на посадових осіб митних органів;

5 етап (2019-2021) – «інституційна незалежність» - створення Державної митної служби України, пошук оптимального рішення здійснити реформу митної служби та оновити кадровий склад, тестування працівників митних органів;

6 етап (2021-2024) – «єдиний орган» - Державна митна служба України та її територіальні органи діють в складі єдиної юридичної особи, а повноваження керівника територіальних органів (керівна посада державної служби та суб'єкта призначення) делегує Голова Держмитслужби, затвердження HR стратегії на 2021-2024 роки, діяльність митних органів в умовах воєнного стану.

У всьому світі вважається, що ефективна митна адміністрація максимізує добробут держави, сприяє створенню найбільш сприятливих умов для розвитку ЗЕД, забезпечує рівень надходжень до бюджету в повному обсязі, а також забезпечує досягнення заздалегідь заданого рівня корисності для держави та учасників міжнародної торгівлі. Тому використання програмно-цільового підходу до управління в модернізації митних органів може сприяти підвищенню їх ефективності та зрештою прискорити розвиток зовнішньої торгівлі та національної економіки [14, с. 338].

Варто наголосити та запропонувати розробити нову HR стратегію на 2025-2027 роки Держмитслужби з урахуванням умов сьогодення та порядку здійснення добору на державну службу шляхом укладення контракту на період воєнного стану.

І хоча ми підтримуємо ідею прийняття окремого Закону України «Про Державну митну службу», яким можливо врегулювати питання на законодавчому рівні та визначити правові основи організації та діяльності Державної митної служби України, її загальну структуру, чисельність, функції, повноваження, статус службовця митного органу, організацію публічної служби в митних органах, зокрема питання вступу, проходження та припинення публічної служби, а також вимоги до посадових осіб митних органів, їх права та обов'язки, відповідальність та соціальне забезпечення, законодавець пішов іншим шляхом, а саме 17 вересня 2024 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів», який набуде чинності 31 жовтня 2024 року, внаслідок чого дія окремих норм Закону України «Про державну службу» втратить свою актуальність при регулюванні питань публічної служби в митних органах, але загалом регулювання буде здійснюватися законодавством України про державну службу.

Серед іншого, новим законом визначено особливості регулювання проходження публічної служби в митних органах України, зокрема: 1) прийняття на службу до митних органів, вимоги та заборони для служби в митних органах; 2) встановлено новий термін «митні компетенції»; 3) передбачено контрактну форму проходження державної служби; 4) окреслено правове становище, порядок призначення та звільнення керівника Держмитслужби та його заступників (які будуть обрані по відкритому конкурсному відбору); 5) введено новий термін «ротація»; 6) передбачено проведення перевірки на добросовісність та моніторингу способу життя посадових осіб митних органів; 7) проведення атестації діючих посадових осіб.

Висновки і пропозиції. Визначення правових основ митної справи в Україні почалося з прийняття Закону України «Про митну справу в Україні» у 1991 році, що стало важливим кроком у формуванні митної системи незалежної держави. Утворення Державного митного комітету стало основою для подальшого розвитку митних органів.

Прийняття Митного кодексу України та Закону України «Про державну службу» заклало правові основи для визначення статусу посадових осіб митних органів, чим було зміцнено правове регулювання їхньої діяльності.

Різні етапи реформи митних органів, зокрема створення Міністерства доходів і зборів, призвели до негативних наслідків, таких як зниження спеціалізації та ефективності митного контролю. Ліквідація Міністерства в 2014 році та утворення Державної фіскальної служби також не вирішили ключових проблем.

Сучасна митна служба потребує подальшого удосконалення та оптимізації управлінських процесів, особливо в умовах воєнного стану. Це вимагає адаптації до нових реалій та розробки стратегії для забезпечення ефективності митної служби.

Прийняття нового закону про особливості проходження служби в митних органах встановлює нові правила для митників, що вимагає правового визначення їхніх прав і обов'язків.

Рекомендується створити нову HR стратегію на 2025-2027 роки, що враховуватиме специфіку роботи митних органів в умовах воєнного стану, зокрема систему підбору кадрів через контрактну форму, а також на виконання нового закону визначити порядок здійснення атестації, ротації, проходження перевірки на доброчесність та поліграфа.

Необхідно ініціювати створення окремого закону «Про Державну митну службу України», який чітко окреслить правові основи діяльності митних органів, їх структуру та статус посадових осіб.

Впровадження системи моніторингу та оцінки доброчесності митних посадових осіб, а також проведення атестацій для забезпечення високих стандартів професіоналізму та етики.

Рекомендується адаптувати українське митне законодавство до міжнародних норм і стандартів, що забезпечить ефективніше функціонування митної служби у глобальному контексті.

Інвестувати в навчання та підвищення кваліфікації співробітників митних органів для покращення їхньої підготовки до виконання нових завдань у сфері митної справи.

Список використаної літератури

1. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів: Закон України від 17.09.2024 р. № 3977-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3977-20#Text>.
2. Про митну справу в Українській РСР : Закон України від 25.06.1991 р. № 1262-XII. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-12/ed19910625#Text>.
3. Рудніченко Е. М. Генезис митної служби як суб'єкта економічної безпеки держави. Економіка. Менеджмент. Підприємство. 2012. № 24 (1). С. 213-215.
4. Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з митних питань : Закон України від 28.01.1994 р. № 3892-XII. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3892-12/ed19940224#Text>.
5. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12/ed19931216#Text>.
6. Дубенко С. Д. Державна служба в Україні: навч. посіб. К.: Вид-во УАДУ, 1998. 188 с.
7. Бережнюк І. Г. Генетико-прогностичний зріз системи управління митною справою в Україні. Вісник Академії митної служби України. 2009. № 1 (41). С. 69-80.
8. Про Державну митну службу України : Указ Президента України від 29.11.1996 р. № 1145/96. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145/96/ed19961129#Text>.
9. Новий тлумачний словник української мови: у 3-х т. Вид. 2-е, випр. / уклад.: В. В. Яременко, А. М. Сліпушко. К.: Аконт, 2008. Т. 3: П-Я. 862 с.
10. Кірмач А. В., Тимошук В. К., Фігель М. В. Публічна служба: зарубіжний досвід та пропозиції для України. К.: Конус-Ю. 2007. 735 с.
11. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20120313#n4128>.
12. Дорофєєва Л. М. Адміністративно-правове регулювання організації та діяльності

митних органів в контексті євроінтеграційного вибору України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет». Ужгород, 2019. 44 с.

13. Соколенко О. Л. Проблемні аспекти вдосконалення здійснення митного контролю. Держава і право. 2001. № 13. С. 194-197.
14. Makarova O. Ukrainian public administration in the field of customs affairs: international experience. Teoria și practica administrării publice : Materiale ale Conferinței științifico-practice internaționale, 21 mai 2021 / comitetul științific: Oleg Balan [et al.] ; comitetul organizatoric: Oleg Balan (președinte) [et al.]. Chișinău : AAP, 2021 (Tipogr. «Print-Caro»). P. 337-340.

References

1. On Amendments to the Customs Code of Ukraine Regarding the Establishment of Specific Features of Service in Customs Authorities and Conducting Certification of Customs Officers: Law of Ukraine dated September 17, 2024, No. 3977-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3977-20#Text> [in Ukrainian].
2. On Customs Affairs in the Ukrainian SSR: Law of Ukraine dated June 25, 1991, No. 1262-XII. Database “Legislation of Ukraine”. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1262-12/ed19910625#Text> [in Ukrainian].
3. Rudnichenko, E. M. (2012). The Genesis of the Customs Service as a Subject of Economic Security of the State. Economics. Management. Enterprise, (24)(1), 213-215 [in Ukrainian].
4. On Amendments and Additions to Certain Legislative Acts of Ukraine on Customs Issues: Law of Ukraine dated January 28, 1994, No. 3892-XII. Database “Legislation of Ukraine”. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3892-12/ed19940224#Text> [in Ukrainian].
5. On Civil Service: Law of Ukraine dated December 16, 1993, No. 3723-XII. Database “Legislation of Ukraine”. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3723-12/ed19931216#Text> [in Ukrainian].
6. Dubenko, S. D. (1998). Civil Service in Ukraine: Educational Manual. Kyiv: Publishing House of UADU [in Ukrainian].
7. Berezhniuk, I. H. (2009). Genetic and Prognostic Analysis of the Customs Management System in Ukraine. Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine, (1)(41), 69-80 [in Ukrainian].
8. On the State Customs Service of Ukraine: Decree of the President of Ukraine dated November 29, 1996, No. 1145/96. Database “Legislation of Ukraine”. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1145/96/ed19961129#Text> [in Ukrainian].
9. New Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language: in 3 vols. (2nd ed., revised) / compiled by V. V. Yaremenko, A. M. Slipushko. Kyiv: Akonit, 2008. Vol. 3: P-Y [in Ukrainian].
10. Kirimach, A. V., Tymoshchuk, V. K., & Fihiel, M. V. (2007). Public Service: Foreign Experience and Proposals for Ukraine. Kyiv: Konus-Yu [in Ukrainian].
11. Customs Code of Ukraine: Law of Ukraine dated March 13, 2012, No. 4495-VI. Database “Legislation of Ukraine”. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20120313#n4128> [in Ukrainian].
12. Dorofeeva, L. M. (2019). Administrative and Legal Regulation of the Organization and Activity of Customs Authorities in the Context of Ukraine’s European Integration Choice: Author’s Abstract of Dissertation for Doctor of Legal Sciences: 12.00.07. Uzhhorod National University. Uzhhorod [in Ukrainian].
13. Sokolienko, O. L. (2001). Problematic Aspects of Improving Customs Control. State and Law, (13), 194-197. [in Ukrainian].
14. Makarova, O. (2021). Ukrainian Public Administration in the Field of Customs Affairs: International Experience. In O. Balan (Ed.), Theory and Practice of Public Administration: Proceedings of the International Scientific-Practical Conference, May 21, 2021 (pp. 337-340). Chișinău: AAP.

O. V. Cherkunov, Candidate of Juridical Sciences, Doctoral Student
Uzhhorod National University
the Department of Administrative, Financial and Informative Law
3 Narodna Square, Uzhhorod, 88000, Ukraine
e-mail: cherkunov.alex@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-8880-6955>

GENESIS AND TRANSFORMATION OF PUBLIC SERVICE IN CUSTOMS AUTHORITIES OF UKRAINE: FROM ORIGINS TO THE PRESENT DAY

Summary

The relevance of the research highlighted in the article is determined by the need to understand the evolution of public service in the customs authorities of Ukraine in the context of contemporary challenges and reforms. The problem lies in the insufficient coverage of the historical stages of development of this service, as well as the necessity to adapt to the new conditions of the customs system and its territorial bodies.

The article analyzes recent studies in the field of public service, focusing on domestic and international approaches to its reform. Despite significant progress in this area, issues concerning the relationship between the stages of genesis and the contemporary challenges faced by customs authorities remain underexplored.

The task is to examine the aspects of forming public service in customs authorities and to identify key factors that have influenced its transformation.

The main material of the article encompasses a chronological analysis of the development of public service, from its origins to the present day. It discusses key stages of reform, changes in legislation and organizational structures, as well as the challenges faced by the customs system of Ukraine in the context of globalization and Ukraine's integration into the international community.

The article emphasizes and investigates specific provisions of the new law No 3977-IX "On Amendments to the Customs Code of Ukraine Regarding the Establishment of the Features of Service in Customs Authorities and the Certification of Customs Officers" (to come into effect on October 31, 2024), which is intended to fundamentally change the legal regulation of service in the customs authorities of Ukraine.

The conclusions underline that the genesis of public service in the customs authorities of Ukraine is a complex and multifaceted process that requires further research. Recommendations are provided regarding the necessity of adopting a new HR strategy for 2025-2027 and creating a regulatory framework for the certification and rotation of customs service employees. The presence of historical context is important for understanding contemporary reforms and adapting to new challenges arising in the institution of public service.

Keywords: customs affairs, customs authorities, public service, civil service, certification, rotation, periodization, customs.